

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ
ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В.В. СТАШІСА

ОЛІШНИК ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 343.9.024:336.24.07

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ, ЩО
ВЧИНЮЮТЬСЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МІТНИХ ПРОЦЕДУР

12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2018

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, доцент
Головкін Богдан Миколайович,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, завідувач
кафедри кримінології та кримінально-
виконавчого права.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Колб Олександр Григорович,
Міжнародний економіко-гуманітарний
університет ім. Степана Дем'янчука,
проректор з навчально-методичної роботи;

кандидат юридичних наук, доцент
Михайленко Дмитро Григорович,
Національний університет «Одеська юридична
академія», доцент кафедри кримінального
права.

Захист відбудеться «14» вересня 2018 року о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.502.01 у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України за адресою: 61002, м. Харків, вул. Пушкінська, 49.

Із дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України за адресою: 61002, м. Харків, вул. Пушкінська, 49.

Автореферат розіслано «10» серпня 2018 р.

Вчений секретар спеціалізованої
вченої ради

Н. В. Петеса

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. В сучасних реаліях митні органи забезпечують понад третину щорічних грошових надходжень до бюджетів різних рівнів, захищають економічні інтереси держави, сприяють розвитку зовнішньої торгівлі, протидіють контрабанді і порушенням митних правил. Водночас, митним органам доводиться працювати в умовах, коли значна частина товарно-грошових потоків у сфері зовнішньої торгівлі перебувають в тіні, а внутрішній ринок оптово-роздрібною торгівлі суттєво залежний від «сірого» і «чорного» імпорту. Все це негативно позначається на законності і прозорості роботи митних органів та їх посадових осіб. У період 2013-2017 рр. кількість зареєстрованих корупційних злочинів у митній сфері зростає в 3,5 рази. За даними авторського дослідження, основна маса корупційних злочинів (92,6%) вчиняється під час митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів. Інакше кажучи, корупційні злочини супроводжують виконання основних функцій митних органів: фіскальної, правоохоронної і безпекової. Відтак, вони завдають істотної шкоди економічним інтересам держави і бізнесу, міжнародному іміджу та національній безпеці України.

Окремі аспекти протидії корупції в митних органах розглядалися у контексті запобігання контрабанді, економічній, організованій і транснаціональній злочинності. Над цими питаннями у різні часи працювали такі науковці як: В. І. Антипов, Л. І. Аркуша, В. С. Батиргарєєва, І. Г. Бережнюк, А. М. Бойко, О. Ю. Бусол, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. Г. Горох, Н. О. Гуророва, О. І. Добровольський, С. І. Денисенко, Є. В. Додін, О. О. Дудоров, А. В. Іванов, О. Г. Кальман, Ю. В. Коваленко, О. Г. Колб, О. М. Литвинов, Д. С. Машлякевич, Д. Г. Михайленко, М. І. Мельник, Т. В. Мельничук, А. А. Музика, В. Я. Настюк, В. М. Попович, В. В. Пивоваров, А. М. Притула, І. М. Резнік, Є. Л. Стрельцов, С. С. Терещенко, В. А. Тимошенко, М. І. Хавронюк, В. М. Шевчук, О. Ю. Шостко та ін.

Зокрема, у 2009 р. Т. В. Мельничук захистила кандидатську дисертацію за темою: «Організовані форми злочинної діяльності у зовнішньоекономічній сфері: кримінологічне дослідження», в якій визначені форми організованої злочинної діяльності, пов'язані з корупцією на митницях.

У кандидатській дисертації Д. С. Машлякевич «Кримінологічні засади формування та реалізації стратегії запобігання і протидії корупції» (2015 р.) описані типові прояви корупції у митній сфері.

В дисертаційному дослідженні О. Ю. Бусол «Протидія корупційній злочинності в Україні в контексті сучасної антикорупційної стратегії» (2015 р.) зазначається, що контрабандні схеми переміщення товарів через митний кордон України розробляються і реалізуються спільними зусиллями корумпованих службових осіб митниць та інших органів державного контролю разом із членами організованих злочинних груп.

Д. Г. Михайленко в докторській дисертації «Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи» (2017 р.) розробив багаторубіжну правову концепцію протидії корупції, що визначає механізм нормативно-правового впливу на різні прояви корупції, з метою їх запобігання та припинення на різних стадіях корупційної поведінки.

За результатами дослідження «Корупція та регулювання підприємницької діяльності в Україні: митні процедури та транспортування товарів. Порівняльний аналіз національних досліджень 2007-2009 рр.» встановлено, що понад 60% суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності сприймають рівень поширеності корупції у митній сфері, як стабільно високий, при цьому більш, ніж 40% опитаних, толерантно сприймають корупційні практики.

Із вищевикладеного випливає вагоме суспільно-політичне значення проблеми протидії корупційній злочинності у митній сфері та підвищений інтерес наукової спільноти до розроблення концептуальних засад її вирішення. Зусиллями науковців та експертів зроблені вагомі теоретичні напрацювання з цієї тематики. Разом з тим, досі не порушувалося питання про дослідження явища корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур, хоча цей напрям діяльності митних органів визнаний найбільш вразливим для злочинних посягань.

Вищевикладене зумовило вибір теми дисертації, свідчить про її актуальність, теоретичну і практичну значущість, перспективність для дослідження.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження узгоджується з Концепцією розвитку кримінологічної науки в Україні на початку XXI ст. (схваленою Координаційним бюро з проблем кримінології НАПрН України у 2012 р.). Роботу виконано на кафедрі кримінології та кримінально-виконавчого права в рамках реалізації цільової комплексної програми Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Теоретичні і прикладні проблеми запобігання злочинності та реформування Державної кримінально-виконавчої служби в Україні» (номер державної реєстрації № 0111U000958). Тему дисертації затверджено рішенням вченої ради

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 5 від 25 грудня 2015 р.).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертації є осмислення явища корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур, визначення і пояснення корупціогенних чинників, які його породжують і зумовлюють, та розроблення на цій основі комплексу заходів запобігання. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- оцінити стан корупції на митницях та проаналізувати рівень наукового розроблення проблеми протидії корупційним злочинам у сфері здійснення митних процедур;
- розробити поняття корупційних злочинів, що вчиняються у сфері здійснення митних процедур і визначити їх види;
- надати кримінологічну характеристику корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур;
- визначити типові ознаки і особливості злочинної поведінки митника-корупціонера;
- встановити й проаналізувати корупціогенні чинники у сфері управління державною митною справою;
- охарактеризувати корупціогенні чинники в діяльності посадових осіб митних органів, уповноважених на здійснення митних процедур;
- розглянути теоретичні положення запобігання корупційним злочинам у сфері здійснення митних процедур;
- окреслити основні напрями розвитку державної антикорупційної політики у сфері управління митною справою;
- запропонувати заходи обмеження та усунення корупційних ризиків на різних етапах здійснення митних процедур.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, що складаються у сфері запобігання та протидії корупційній злочинності.

Предметом дослідження є запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур.

Методи дослідження обрані відповідно до мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Методологічною основою дисертації є комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Діалектичний підхід дозволив вивчити корупційні злочини у єдності і протиріччях, зв'язках і залежностях із спорідненими явищами, що їх зумовлюють та породжують, дослідити стохастичність і системність, стан і розвиток, осмислити кримінологічну природу цих злочинів. Історичний метод став у нагоді для здійснення огляду результатів дослідження корупції у митній сфері (підрозділ 1.1). Логіко-семантичний метод застосовувався при розробці поняття корупційних злочинів у сфері здійснення митних

процедур (підрозділ 1.2), розкриття змісту професійної доброчесності (підрозділ 3.2). Конкретно-соціологічні методи (вивчення документів, опитування, експертні оцінки, контент-аналіз публікацій в ЗМІ та мережі Інтернет) дозволили зібрати й опрацювати інформацію, необхідну для усебічного кримінологічного аналізу рівня, структури й динаміки досліджуваних корупційних злочинів та оцінки ступеню їх латентності (підрозділ 1.3), з'ясування типових ознак особи митника-корупціонера (підрозділ 1.4), окреслення кола корупціогенних чинників в діяльності посадових осіб митних органів (підрозділ 2.2) та сфері управління державною митною справою (підрозділ 2.1), а також при виробленні напрямів розвитку державної антикорупційної політики (підрозділ 3.2) і заходів запобігання корупційним злочинам у розрізі митних процедур (підрозділ 3.3). Статистичні методи (вибіркове узагальнення кримінальних проваджень, зведення та групування статистичних даних в табличному вигляді, аналіз показників Єдиного реєстру досудових розслідувань і відомчої статистичної звітності) використовувалися для обчислення абсолютних і відносних показників емпіричних досліджень, встановлення загальних тенденцій, зв'язків і залежностей (підрозділи 1.3, 1.4, 2.1, 2.2). Порівняльний метод застосовано для перевірки достовірності результатів авторських досліджень з даними інших досліджень (підрозділи 1.3, 1.4, 2.1, 2.2).

Нормативну основу роботи становлять Митний кодекс України, Кримінальний кодекс України, закони і підзаконні нормативно-правові акти у сфері запобігання і протидії корупції, міжнародні конвенції та універсальні документи у сфері митної справи.

Емпіричну базу дисертації складають узагальнення результатів вибіркового дослідження 55 кримінальних проваджень і вивчення копій вироків по корупційним злочинам, вчинених при здійсненні митних процедур за період 2013-2017 рр. і розглянутих судами Львівської, Волинської, Закарпатської, Київської, Чернігівської, Харківської, Сумської, Донецької, Луганської, Одеської, Миколаївської областей; результати опитування 274 експертів (працівників оперативних і слідчих підрозділів СБУ, обласних управлінь захисту економіки Національної поліції України, обласних управлінь внутрішньої безпеки ДФС, військових прокуратур регіонів, обласних прокуратур (2017 р.); анонімне опитування 453 суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і громадян, які переміщували товари і транспортні засоби через митний кордон України (2018 р.).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що це є першим в Україні комплексним кримінологічним дослідженням корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур, в

якому встановлені їх загальні тенденції, розкрито детермінацію і запропоновано напрями та заходи запобігання.

Найбільш значущими результатами, які свідчать про повизну та практичну значимість дисертаційного дослідження, є такі положення, висновки і пропозиції:

уперше:

- розроблено перелік ідентифікованих корупційних ризиків у розрізі основних етапів здійснення митних процедур, оцінено рівень їх небезпеки та визначені сигнальні індикатори таких ризиків;

- запропоновано створити програмно-інформаційний комплекс з виявлення ризиків вчинення корупційних правопорушень і злочинів за результатами здійснення митного контролю, митного оформлення, а також справляння митних платежів;

- з'ясовано загальні тенденції поширення корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур, а саме: зростання їхнього рівня у 3,5 рази упродовж 2013-2017 рр.; пов'язаність з митним шахрайством, порушенням митних правил, контрабандою та зловживанням митними пільгами; супроводження етапів митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів (92,6%), поміщених в режимах імпорту, експорту і тимчасового ввезення; територіальна і регіональна зосередженість у пунктах пропуску автомобільного (65,5%) та морського сполучення (27,3%), розташованих в зоні обслуговування митниць західного і південного регіонів;

- встановлено спрямованість корупційних злочинних посягань у сфері здійснення митних процедур, а саме: на одержання неправомірної вигоди за приховування митного шахрайства і порушень митних правил (63,7%); вимагання неправомірної вигоди за безперешкодне проходження (пришвидшення) митного контролю і митного оформлення товарів і ТЗ (25,4%); одержання неправомірної вигоди за пропуск через митний кордон України предметів контрабанди та інших заборонених до ввезення на митну територію України предметів (10,9%);

- запропоновано основні напрями розвитку антикорупційної політики у сфері державного управління митною справою;

удосконалено:

- визначення цілей, об'єктів та суб'єктів запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур;

- розуміння про корупціогенні чинники у митній сфері, що полягають в неефективному управлінні державною митною справою в нових умовах ведення зовнішньої торгівлі, а також в незавершеності реформування митної системи, недоліках і прогалинах митного

законодавства, фіскальній спрямованості діяльності митних органів, надмірному податковому обтяженні зовнішньоекономічних операцій, застарілих технологіях митного контролю, дискреційному застосуванні нормативно-правових актів при здійсненні митних процедур, тінізації і криміналізації відносин між сторонами митного процесу, високій доходності корупційних практик;

– судження щодо типових корупціогенних ризиків в діяльності митних органів посадових осіб, уповноважених на здійснення митних процедур, серед яких вагоме детермінуюче значення мають низький рівень професійної доброчесності, неналежний кадровий менеджмент, недостатня ефективність інформаційно-аналітичної роботи, незадовільні умови оплати праці, відсутність антикорупційної програми в митних органах, традиції хабарництва на митницях і корпоративізм щодо приховування корупційних злочинів;

– позицію, що злочинна поведінка посадових осіб митних органів виражається у двох основних формах: сприяння незаконному переміщенню товарів і транспортних засобів, а також перешкоджання їх законному переміщенню через митний кордон України, з метою одержання неправомірної вигоди;

– комплекс заходів запобігання корупційним злочинам за напрямом здійснення митного контролю та адміністрування митних платежів;

дістали подальшого розвитку:

– погляди, що криміногенна ситуація з поширенням корупційних правопорушень у сфері здійснення митних процедур станом на 2018 р. ускладнюється, незважаючи на проведення антикорупційної реформи в державі;

– судження з приводу стратегії запобігання корупційним злочинам, що полягає у зниженні стимулів корупційної поведінки у посадових осіб митних органів та збільшенні витрат, пов'язаних з матеріальною відповідальністю;

– аргументація про розміри неправомірної вигоди, яка надається посадовим особам митних органів, що коливаються в межах від 10 до 30 % від суми неправомірно занижених митних платежів.

Практичне значення отриманих результатів міститься у прикладному використанні розроблених у дисертації положень, висновків і рекомендацій. Результати дисертації можуть бути використані: у *науково-дослідницькій сфері* – для подальших наукових розвідок і розроблення проблеми корупційної злочинності у митній сфері; у *правотворчості* – для удосконалення і розвитку положень державної антикорупційної політики та нормативно-правових актів з питань державної митної справи; у *правозастосуванні* – для підвищення ефективності превентивної діяльності

суб'єктів запобігання корупційним злочинам; у *навчальному процесі* – при підготовці навчально-методичних комплексів, підручників, навчальних посібників з антикорупційних дисциплін і кримінології.

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації положення, що становлять її новизну, є результатом самостійної роботи автора. Наукові ідеї та розробки оприлюднено без співавторів у наукових фахових виданнях.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертації оприлюднювалися та обговорювалися на наукових, науково-практичних конференціях національного та міжнародного рівнів, зокрема: міжвузівській науково-практичній конференції «Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 25 березня 2016 р.); міжвузівській науково-практичній конференції «Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 24 березня 2017 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та інновації правового регулювання» (м. Херсон, 14-15 квітня 2016 р.); IX міжнародній науково-практичній конференції «Закарпатські правові читання» (м. Ужгород, 20-22 квітня 2017 р.); XVI Всеукраїнській кримінологічній конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених «Злочинність у глобалізованому світі» (м. Харків, 12 грудня 2017 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення, висновки і рекомендації викладені в 13 наукових працях, зокрема у восьми наукових статтях, чотири з яких опубліковані у друкованих фахових виданнях України, одна – в електронному фаховому виданні України, дві – в зарубіжних наукових виданнях (Республіка Молдови, Республіка Вірменія), а також у тезах п'яти доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації зумовлені поставленою метою і завданнями. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять 9 підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи, списку використаних джерел (222 найменування). Загальний обсяг дисертації становить 231 сторінка, з яких основний текст займає 193 сторінки, список використаних джерел – 24 сторінки, додатки – 14 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, указано на її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, визначено мету й завдання дослідження, його об'єкт і предмет, зазначено про використані методи, нормативну та емпіричну бази дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, наведено відомості щодо їх апробації, структури й обсягу дисертації.

Розділ 1 «Феноменологія корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур» містить чотири підрозділи.

У підрозділі 1.1 «*Огляд результатів дослідження корупції у митній сфері і методика вивчення корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур*» зазначено, що узагальнення результатів загальнонаціональних соціологічних досліджень про стан корупції в Україні за останніх десять років показало входження митних органів до першої п'ятірки рейтингового списку найбільш корумпованих державних органів.

В монографічних і дисертаційних дослідженнях підкреслюється корупційне сприяння митних органів незаконній зовнішньоекономічній діяльності і контрабанді, а також описуються типові види корупційних практик на митницях.

При виборі методів дослідження бралися до уваги необхідність вимірювання сприйняття корупційних злочинів та оцінювання рівня поширеності корупційних практик в реальних відносинах з митними органами. Виходячи з цього обрано такі методи, як вивчення документів, опитування, експертні оцінки.

У підрозділі 1.2 «*Поняття та види корупційних злочинів, що вчиняються у сфері здійснення митних процедур*» розглянуто зміст і порядок здійснення митного контролю, митного оформлення та справляння митних платежів, узагальнено погляди науковців стосовно розуміння корупційних злочинів, встановлено сукупність ознак, що розкривають видову специфіку цих злочинів, запропоновано класифікацію корупційних злочинів.

Під корупційними злочинами у сфері здійснення митних процедур пропонується розуміти сукупність злочинів, що вчиняються посадовими особами митних органів, у зв'язку із виконанням митних формальностей, з метою одержання неправомірної вигоди. Доведено, що корупційні злочини у сфері здійснення митних процедур мають п'ять ознак, а саме: їх метою є одержання неправомірної вигоди матеріального або нематеріального характеру; вчиняються у зв'язку із здійсненням митних процедур; супроводжують незаконне переміщення товарів і ТЗ через митний кордон України, а також контрабанду, митне шахрайство, зловживання митними пільгами; вчиняються спеціальним суб'єктом; мають підвищену суспільну небезпечність.

Запропоновано класифікацію корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур за спрямованістю злочинних посягань і за рівнем організації митно-процедурної діяльності.

У підрозділі 1.3 «*Кримінологічний аналіз корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур*» досліджено рівень, структуру, динаміку, латентність і географію вказаних злочинів.

Аналіз статистичних даних за 2013-2017 рр. засвідчив зростання рівня корупційних злочинів у митній сфері у 3,5 рази (від 56 до 196), що пояснюється не скільки об'єктивним ускладненням криміногенної ситуації в митній сфері, стільки проведенням загальнодержавної кампанії боротьби з корупцією та відповідною реакцією правоохоронних органів на нову політику держави.

В структурі корупційних злочинів переважають зловживання владою або службовим становищем та одержання неправомірної вигоди (52,3%), а також службова недбалість (16,0%) і службове підроблення (13,0%). За оцінками 72,5% експертів переважна більшість цих злочинів вчиняється групою осіб, понад кожен десятий злочин – організованою злочинною групою. Половина корупційних злочинів (50,6%) вчиняється під час здійснення заходів митного контролю, 42% – при проведенні митного оформлення товарів і ТЗ, 7,1% – на етапі справляння митних платежів. Регіональний розподіл корупційних злочинів залежить від проходження маршрутів незаконного переміщення товарів, ТЗ, а також предметів контрабанди через митний кордон України.

На думку близько половини опитаних експертів (48,2%) досліджувані злочини належать до середньолатентних (на один зареєстрований злочин припадає від 3 до 20 незареєстрованих); 40,8% працівників органів охорони правопорядку – вважають їх високолатентними (на один зареєстрований – від 21 до 50 незареєстрованих) і особливо латентними (на один зареєстрований – понад 50 незареєстрованих).

У підрозділі 1.4 «Особа митника-корупціонера: типові риси та особливості злочинної поведінки» встановлено, що контингент злочинців представлений трьома найбільш чисельними групами, дві з яких належать до персоналу митних органів, одна до адміністрації митних органів. Першу і другу групи складають переважно чоловіки, віком 19-30 і 31-45 років із вищою та середньо-спеціальною освітою, що працюють на посадах митних інспекторів, державних митних інспекторів, провідних інспекторів та головних державних інспекторів, мають досвід роботи в митних органах 3-5 і 5 -10 років відповідно та належать до державних службовців категорії «В».

Злочинці із числа керівників (начальників) митних органів – це чоловіки, зрілого віку (46-50 і понад 50 років), носять спеціальне звання радника податкової та митної справи III або II рангу, мають стаж роботи в системі митних органів від 10-15 років і більше, належать до державних службовців категорії «Б», обіймають посади начальників та заступників начальників відокремлених структурних підрозділів регіональних митниць ДФС. Окрім цього, експерти переконані в наявності митників-корупціонерів

серед керівників відділів та управлінь регіональних митниць ДФС та центрального апарату митних органів.

Розділ 2 «Кримінологічна детермінація корупційних злочинів, що вчиняють при здійсненні митних процедур» містить два підрозділи.

У підрозділі 2.1 «Інституційні, нормативно-правові та зовнішньоекономічні корупціогенні чинники у сфері здійснення митної справи» Встановлено, що у митній системі України діють стабільні корупціогенні чинники різного характеру і ступеню детермінаційного впливу на свідомість та волю посадових осіб митних органів. Одні з них криються в системних недоліках організації й управління державною митною справою, другі – випливають із дискреційних дозвільно-розпорядчих і контрольних повноважень посадових осіб митних органів і практики їх реалізації під час здійснення митних процедур. Корупціогенні чинники у сфері державної митної справи класифіковано на інституційні, нормативно-правові та зовнішньоекономічні.

У підрозділі 2.2 «Типові корупціогенні ризики в діяльності митних органів та посадових осіб, уповноважених на здійснення митних процедур» визначено склад і розкрито зміст організаційно-управлінських, процедурно-технологічних, морально-етичних і соціально-психологічних корупціогенних ризиків.

Зазначено, що організаційно-управлінські корупціогенні ризики полягають у такому: втручання ДФС у здійснення митних процедур та впливи на їх результати; низький рівень професійної компетентності посадових осіб митних органів; поєднання повноважень і дублювання посадових обов'язків службових осіб митних органів різного рівня, у частині здійснення митних процедур; низька ефективність інформаційно-аналітичної роботи; незадовільні умови оплати праці; не сформованість системи протидії корупції в митних органах.

Підкреслено, що серед морально-етичних корупціогенних ризиків найбільше детермінуюче значення мають низький рівень професійної доброчесності персоналу і керівників структурних підрозділів митних органів ДФС; порушення правил професійної етики; конфлікт інтересів у діяльності осіб, уповноважених на здійснення митних процедур.

Розглянуто соціально-психологічні корупціогенні ризики, зокрема професійну деформацію посадових осіб митних органів, традиції хабарництва, корпоративні цінності, неформальні правила позаслужбових відносин, корупційні поведінкові установки.

Запропоновано у табличному вигляді перелік та опис ідентифікованих корупційних ризиків за різними видами митних процедур та етапами виконання митних формальностей.

Розділ 3 «Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур» включає три підрозділи.

У підрозділі 3.1 *«Теоретичні положення запобігання корупційним злочинам у сфері здійснення митних процедур»* визначено цілі, завдання, об'єкти, суб'єкти, види і заходи запобіжної діяльності. Указується, що стратегічною ціллю запобігання корупційним злочинам у митній сфері є захист інтересів держави і бізнесу від проявів корупції на митницях. Тактична ціль полягає в мінімізації корупційних ризиків в діяльності осіб, уповноважених на здійснення митних процедур та зниження рівня корупційних злочинів, що вчиняються під час здійснення митних процедур.

Встановлено, що об'єктами запобіжного впливу є позаслужбові відносини і корупційні зв'язки між посадовими особами митних органів та особами, які переміщують товари і ТЗ через митний кордон України, а також різні за змістом корупціогенні чинники. Головними суб'єктами запобігання корупційним злочинам визнані належать органи і служби, до компетенції яких входить здійснення заходів профілактики, відвернення і припинення корупційних злочинів під час здійснення митних процедур; органи і служби, уповноважені здійснювати оперативно-розшукові заходи з виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів, що вчиняються під час здійснення митних процедур; антикорупційні громадські об'єднання, а також спеціалізовані міжнародні митні організації.

У підрозділі 3.2 *«Основні напрями розвитку державної антикорупційної політики у сфері управління митною справою»* запропоновано здійснювати антикорупційну реформу державної митної справи та управління митними органами шляхом удосконалення організаційної структури та підвищення функціональної спроможності митних органів; дерегуляції зовнішньоекономічних операцій і стимулюванні легальної господарської діяльності у сфері зовнішньої торгівлі; модернізації системи оплати праці і кадрової політики в митних органах; розроблення стандартів митної етики та доброчесності; детінізації зовнішньої торгівлі і подолання фонових для корупції явищ; удосконалення механізмів контролю за діяльністю митних органів та їх посадових осіб, під час здійснення митних процедур.

Наголошено, що сучасна митниця – це «Електронна митниця», заснована на ІТ-технологіях централізованого управління товаропотоками, здійсненні безконтактного митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, автоматичного оформлення товарів і ТЗ в митних режимах, комп'ютерному аналізі рішень посадових осіб за результатами виконаних митних процедур на предмет встановлення корупційних ризиків.

У підрозділі 3.3 «Обмеження та усунення ризиків вчинення корупційних злочинів на різних етапах здійснення митних процедур» надано рекомендації щодо методів та заходів запобігання вказаним злочинам. Запропоновано комплекс заходів запобігання корупційним злочинів, що включає: обладнання пунктів пропуску інформаційно-сервісними терміналами з електронного декларування товарів та сплати митних платежів; нормативне врегулювання підстав застосування додаткових методів визначення митної вартості товарів; розроблення на базі автоматизованої системи митного контролю інформаційно-аналітичної комп'ютерної програми розрахунку всіх видів митних платежів і контролю правильності їх обчислення.

Надано рекомендації щодо удосконалення діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів по методам виявлення корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур, викриття осіб, винних у вчиненні, а також заходах припинення злочинної діяльності та відшкодування заподіяної матеріальної шкоди від корупційних злочинів.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено наукове завдання, що полягає у визначенні поняття корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур, наданні їх кримінологічної характеристики, встановленні типових ознак та особливостей злочинної поведінки митника-корупціонера, поясненні детермінації і, виходячи з цього, розробленні рекомендацій щодо напрямів і заходів запобігання цим злочинам. На підставі цього сформульовані такі висновки і пропозиції:

1. Значна частина переміщень товарів і транспортних засобів через митний кордон України супроводжується вчиненням посадовими особами митних органів корупційних правопорушень і злочинів на етапі здійснення митних процедур. Останніми роками криміногенна ситуація на митницях залишається складною. Корупційні злочини у сфері здійснення митних процедур заподіюють шкоду економічним інтересам держави і бізнесу, інвестиційним перспективам та іміджу України на міжнародній арені.

2. Під корупційними злочинами у сфері здійснення митних процедур розуміється сукупність злочинів, що вчиняються посадовими особами митних органів, у зв'язку із виконанням митних формальностей, з метою одержання неправомірної вигоди. Встановлено спрямованість корупційних злочинних посягань у сфері здійснення митних процедур, а саме: на одержання неправомірної вигоди за приховування митного шахрайства і порушень митних правил (63,7%); вимагання неправомірної

вигоди за безперешкодне проходження (пришвидщення) митного контролю і митного оформлення товарів і ТЗ (25,4%); одержання неправомірної вигоди за пропуск через митний кордон України предметів контрабанди та інших заборонених до ввезення на митну територію України предметів (10,9%).

3. Надано кримінологічну характеристику корупційних злочинів, що вчиняються у сфері здійснення митних процедур. За період з 2013 по 2017 рр. рівень цих злочинів зріс у 3,5 рази. Значна частина експертів (40,8%) вважає їх високолатентними (на один зареєстрований злочин припадає від 21 до 50 незареєстрованих) і особливо латентними (на один зареєстрований припадає понад 50 незареєстрованих злочинів). В структурі корупційних злочинів переважають зловживання владою і службовим становищем та одержання неправомірної вигоди (68,3%). Основна маса корупційних злочинів вчиняються в пунктах пропуску через державний кордон України для автомобільного (65,5%) і морського сполучення (27,3%) в зонах митного контролю. За видами митних процедур корупційні злочини супроводжують митний контроль і митне оформлення (92,6%) товарів і ТЗ, поміщених в режимах «імпорт», «експорт», «тимчасове ввезення». Констатовано нерівномірний регіональний розподіл корупційних злочинів. Найбільш ураженими корупційними проявами є митниці Львівської, Закарпатської, Волинської, Одеської і Миколаївської областей, що пояснюється проходженням маршрутів незаконного переміщення товарів і контрабанди. Вчинення корупційних злочинів на території вказаних областей носить системний характер.

4. Контингент злочинців в основному представлений інспекторським і начальницьким складом митних органів із суттєвим переважанням державних інспекторів різних рангів. Між тим, до корупційної злочинної діяльності залучені представники усєї управлінської вертикалі митних органів, разом з посадовими особами структурних підрозділів інших органів державного контролю та органів охорони правопорядку. Серед мотивів злочинної поведінки у митних інспекторів переважає одержання додаткових доходів у виді неправомірної вигоди, а у керівників структурних підрозділів – незаконне збагачення на постійній основі.

5. Корупціогенні чинники у митній сфері в цілому зводяться до неефективного управління державною митною справою в нових умовах ведення зовнішньої торгівлі, а також полягають в незавершеності реформування митної системи, недоліках і прогалинах митного законодавства, фіскальній спрямованості діяльності митних органів, надмірному податковому обтяженні зовнішньоекономічних операцій, застарілих технологій митного контролю, непрозорій роботі митниць, традиціях дискреційного застосування нормативно-правових актів при

здійсненні митних процедур, тінізації і криміналізації відносин між сторонами митного процесу, високій доходності корупційних практик, неповному впровадженні міжнародних стандартів ведення зовнішньої торгівлі і протидії корупції на митницях.

6. Серед корупціогенних ризиків в діяльності митних органів і осіб, уповноважених на здійснення митних процедур вагоме детермінуюче значення мають такі: низький рівень професійної доброчесності, неналежний рівень кадрового менеджменту, низька ефективність інформаційно-аналітичної роботи, незадовільні умови оплати праці, відсутність антикорупційної програми в митних органах, традиції хабарництва на митницях і корпоративної культури приховування корупційних злочинів, деформації правосвідомості складових осіб митних органів, схильність до хабарництва в особового складу митних постів, висока толерантність суб'єктів ЗЕД і громадян до корупційних практик в митних органах.

Встановлено, що найвищі ризики вчинення корупційних злочинів існують на етапах проведення митного огляду товарів і ТЗ, а також визначення митної вартості товарів і ТЗ.

7. Стратегія зниження рівня корупційних проявів у митній сфері полягає в зменшенні доходності і збільшенні витрат від корупції для обох сторін митних відносин. Корупція на митницях похідна від тіньової зовнішньої торгівлі і бюрократичних перешкод. Корупційні відносини дозволяють знижувати необхідні витрати для бізнесу і є джерелом незаконних доходів для митних органів. Високодохідність корупційних практик і взаємовигідність корупційних відносин зводять нанівець будь-які антикорупційні ініціативи і реформи митних органів. Для зниження рівня корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур необхідно підвищувати рівень законності зовнішньоекономічних операцій і митних правовідносин в цілому. Із урахуванням цієї закономірності запропоновано напрями та заходи запобігання корупційним злочинам.

8. Запропоновано основні напрями розвитку антикорупційної політики у митній сфері. Серед них головну роль відіграють такі: створення єдиного інформаційного простору та централізованого управління ланцюгом переміщення товарів і ТЗ через митний кордон України і роботою посадових осіб митних органів; автоматизація, спрощення і пришвидшення митних процедур; зниження чиновницького впливу на рентабельність зовнішньоекономічних операцій; справедливе та прозоре застосування митного і податкового законодавства під час здійснення митних процедур; розроблення стандартів митної етики та професійної доброчесності; подолання митного шахрайства, фальсифікації товарів, контрабанди,

зловживання митними пільгами, порушень митних правил; удосконалення механізмів контролю за діяльністю посадових осіб, а також методів викриття корупційних правопорушень.

9. Запропоновано комплекс заходів щодо обмеження та усунення ризиків вчинення корупційних злочинів на різних етапах здійснення митних процедур.

Обґрунтовується необхідність упровадження європейської системи дистанційного митного контролю, що виключає фізичне контактування митного інспектора і декларанта за допомогою використання скануючих систем, ваговимірювальних приладів, пристроїв зчитування номерних знаків, автоматичної перевірки вангажних митних декларацій та інших дозвільних документів до переміщення товару через митний кордон України. Розроблено двох етапну модель митного контролю, що суттєво обмежує корупційні ризики.

Зниження корупціогенності митного оформлення товарів бачиться у виробленні єдиного підходу і чітких правил визначення митної вартості товарів, розроблення і застосування функціонального програмного модулю для правильного розрахунку митних платежів.

Запобігання ризикам вчинення корупційних злочинів на етапі справляння митних платежів включає удосконалення наповнення реєстрів осіб, що здійснюють операції з товарами, створення спільних баз даних для податкових і митних органів, перенесення заходів митного аудиту на пост митний етап (після випуску товарів у вільний обіг), посилення співпраці підрозділів податкового і митного аудиту. Надано рекомендації щодо удосконалення превентивної діяльності оперативних підрозділів ДФС, СБУ, ДЗЕ Національної поліції. Наголошується на вживанні заходів протидії організованій транснаціональній злочинності у митній сфері.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Олійник Д. О. Корупція у сфері економічного захисту державного кордону. *Журнал східноєвропейського права*. Електронне науково-фахове видання. 2016. № 30. С. 44-53. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2016/08/oliinyk_30.pdf.

2. Олійник Д. О. Поняття та види корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 354-361.

3. Олійник Д. О. Методичні засади оцінювання рівня корупції та її злочинних проявів у митній сфері. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С. 233-229.

4. Олійник Д. О. Кримінологічні риси особи митника-корупціонера. *Jurnalul Juridic National Teorie si Practica*. 2017. № 6. С. 124-127.

5. Олійник Д. О. Детермінація корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 4. С. 250-255.

6. Олійник Д.О. Регіональні особливості поширення корупційної злочинності на митницях Державної фіскальної служби України. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 12 (18). С. 138-146.

7. Олійник Д. О. Загальносоціальне запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 174-179.

8. Олійник Д.О. Обмеження та усунення ризиків вчинення корупційних злочинів на різних етапах здійснення митних процедур. *Журнал східноєвропейського права*. Електронне науково-фахове видання. 2018. № 51. С. 250-256. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/05/oliinyk_51.pdf.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Олійник Д.О. Митні і корупційні ризики: співвідношення понять. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення*: мат. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 березня 2016 р.) : у 2 ч. / [ред. кол.: В.В. Черней, О.М. Джужа, В.В. Василевич та ін.]. Ч. 2. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 185-189.

10. Олійник Д.О. Значення митних правовідносин для формування поняття корупційних злочинів. *Традиції та інновації правового регулювання*: матеріали міжпар. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 14-15 квітня 2016 р.). Херсон : Херсонський держ. ун-т, 2016. С. 156-158.

11. Олійник Д.О. Ознаки та система корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур. *Закарпатські правові читання*: матеріали ІХ міжпар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 20-22 квітня 2017 р.). Ужгород : ТОВ «Рік-У», 2017. С. 421-426.

12. Олійник Д. О. Латентність корупційних злочинів, що вчиняються при здійсненні митних процедур. *Злочинність у глобалізованому світі*: матеріали XVI Всеукр. кримінолог. конф. для студ., асп. та молод. вчених (м. Харків, 12 грудня 2017 р.). Харків : Право, 2017. С. 272-274.

13. Олійник Д. О. Сфера здійснення митних процедур як об'єкт вивчення корупційних злочинів. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення*: матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 березня 2017 р.): у 2 ч. / [ред. кол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.] Ч. 1. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 218-221.

АНОТАЦІЯ

Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сталіна Національної академії правових наук України. – Харків, 2018.

Дисертація присвячена осмисленню явища корупційних злочинів у сфері здійснення митних процедур, визначенню й поясненню корупційних чинників, що їх породжують і зумовлюють та розробленню на цій основі комплексу заходів запобігання.

Надано кримінологічну характеристику корупційних злочинів, що вчиняються у сфері здійснення митних процедур, згідно з якою відзначається щорічне зростання рівня цих злочинів, структурне переважання злочинних посягань у пунктах пропуску автомобільного і морського сполучення, під час здійснення процедур митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів в режимах «імпорт», «експорт» і «тимчасове ввезення».

Визначено корупційні ризики в діяльності митних органів та їх посадових осіб, серед яких вагоме детермінуюче значення мають низький рівень професійної добросовісності, неналежний кадровий менеджмент, недостатня ефективність інформаційно-аналітичної роботи, незадовільні умови оплати праці, відсутність антикорупційної програми в митних органах, традиції хабарництва на митницях і корпоративізм щодо приховування корупційних злочинів.

Розроблено перелік корупційних ризиків у розрізі видів митних процедур та етапів виконання митних формальностей, визначені індикатори таких ризиків та оцінено рівень їх небезпеки. Запропоновано створити програмно-інформаційний комплекс з виявлення ризиків вчинення корупційних правопорушень і злочинів за результатами здійснення митного контролю, митного оформлення, а також справляння митних платежів.

Ключові слова: митні процедури, корупційні ризики, корупційні злочини, корупційні чинники, антикорупційна політика, заходи запобігання.

АННОТАЦІЯ

Олейник Д.А. Предупреждение коррупционных преступлений, совершаемых при проведении таможенных процедур. – *Квалификационная научная работа на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса Национальной академии правовых наук Украины. – Харьков, 2018.

Диссертация посвящена осмыслению явления коррупционных преступлений в сфере осуществления таможенных процедур, определению и объяснению коррупциогенных факторов, которые их порождают и обуславливают, а также разработке на этой основе комплекса мер предупреждения.

Приведена криминологическая характеристика коррупционных преступлений, совершаемых в сфере осуществления таможенных процедур, согласно которой отмечается ежегодный рост уровня этих преступлений, структурное преобладание преступных посягательств в пунктах пропуска автомобильного и морского сообщения, при осуществлении процедур таможенного контроля и таможенного оформления товаров и транспортных средств в режимах «импорт», «экспорт» и «временный ввоз».

Определены коррупциогенные риски в деятельности таможенных органов и их должностных лиц, среди которых важное детерминирующее значение имеют низкий уровень профессиональной добродетели, ненадлежащий кадровый менеджмент, недостаточная эффективность информационно-аналитической работы, неудовлетворительные условия оплаты труда, отсутствие антикоррупционной программы в таможенных органах, традиции взяточничества на таможнях и корпоративизм по сокрытию коррупционных преступлений.

Разработан перечень коррупционных рисков в разрезе видов таможенных процедур и этапов выполнения таможенных формальностей, определенные индикаторы таких рисков и оценен уровень их опасности. Предложено создать программно-информационный комплекс по выявлению рисков совершения коррупционных правонарушений и преступлений по результатам осуществления таможенного контроля, таможенного оформления, а также взимания таможенных платежей.

Ключевые слова: Ключевые слова: таможенные процедуры, коррупционные риски, коррупционные преступления, коррупциогенные факторы, антикоррупционная политика, меры предупреждения.

SUMMARY

Oliynyk D.O. Prevention of Corruption Crimes Committed in the Realization of Customs Procedures. – *Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.*

Thesis for a Candidate Degree in Law, specialty 12.00.08 - Criminal Law and Criminology; Criminal Execution Law. – Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems named after Academician V.V. Stashys of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. – Kharkiv, 2018.

The dissertation is devoted to determination of directions of development of anticorruption policy in customs bodies and provision of recommendations on measures to prevent corruption crimes committed during customs procedures.

It is analyzed the level of scientific development of the problem of counteraction to corruption and its manifestations in the customs sphere, and the lack of criminological knowledge about this phenomenon and lack of recommendations for the improvement of preventive activities have been identified. It was revealed that the customs sphere occupies leading positions in the national and international ratings of corruption, and the implementation of customs procedures is the most corrupt genius of the activities of customs authorities.

The criminological concept of corruption crimes in the field of customs procedures implementation is developed, which means a set of crimes committed by officials of customs authorities in connection with the implementation of customs formalities, in order to obtain unlawful benefits. In the direction of criminal encroachment, these crimes are divided into three categories: a) obtaining unlawful benefits for concealing customs fraud and violations of customs rules; b) extortion of unlawful benefits for the unhindered passage (speed) of customs control and customs clearance of goods and vehicles; c) obtaining of illegal benefits for the passage of objects of smuggling and other prohibited goods for import into the customs territory of Ukraine through the customs border of Ukraine. It is outlined the range of corruption crimes committed during the implementation of customs procedures.

The criminological description of corruption crimes committed in the field of customs procedures, according to which the annual increase in the level of these crimes is noted, the structural predominance of criminal offenses at the points of passage of automobile and maritime traffic, during the implementation of customs control and customs clearance procedures of goods and vehicles in modes «import», «export» and «temporary import».

According to the results of the study of the person of the corruption official, the highest criminal activity of officials of the inspectorate of customs bodies, as well as the hidden role of the heads of separate structural units, as organizers of corruption schemes at the level of regional customs and the central apparatus of the State fiscal service of Ukraine have been reported.

The corruption-related factors in the customs sphere are identified, which are the ineffective management of the state customs business in the new conditions of foreign trade, as well as the incomplete reform of the customs system, the shortcomings and gaps in customs legislation, the fiscal orientation of the customs authorities, the excessive tax burden on foreign economic operations, obsolete technologies customs control, discretionary application of regulatory legal acts in the implementation of customs procedures, shadowing and criminalization of son between the parties to the customs procedures, high yield corrupt practices.

The corruption-related risks in the activities of customs authorities and their officials are determined, among them the low level of professional integrity, inadequate personnel management, inadequate efficiency of information and analytical work, poor pay conditions, lack of anticorruption program in customs authorities, traditions of bribery at customs are of decisive importance and corporatism in concealing corruption crimes.

A list of corruption risks has been developed in terms of types of customs procedures and stages of customs formalities, indicators of such risks have been identified and the level of their risks assessed. It is proposed to create a software and information complex for identifying the risks of committing corruption offenses and crimes on the results of customs control, customs clearance, and also the collection of customs payments.

It is determined that the strategic goal of preventing corruption crimes in the customs sphere is to protect the interests of the state and business from corruption at customs through the creation of an effective system for preventing corruption offenses and crimes in the customs authorities. The tactical aim is to minimize corruption risks in the activities of persons authorized to carry out customs procedures and reduce the level of corruption crimes committed during customs procedures.

The main directions of development of anticorruption policy in the customs sphere are offered. Among them, the main role is played by the creation of electronic customs for integrated management of all processes and procedures taking place in the customs sphere, as well as the reduction of bureaucratic influence on the incomes and expenses of foreign economic entities. The mechanism for monitoring the activities of officials of customs authorities during customs procedures, as well as ways of exposing corruption offenses, is to be improved.

It is proposed a set of measures for limiting and eliminating the risks of committing corruption offenses at various stages of customs procedures.

The necessity of implementation is substantiated of the European system of remote customs control, which excludes physical contact between the customs inspector and the declarant, is substantiated by using scanning systems, weighing devices, plate readers, automatic checking of cargo customs declarations and other permits until the goods are moved across the customs border of Ukraine. A two-stage model of customs control has been developed, which significantly limits the corruption risks.

Prevention of the risk of committing corruption crimes at the stage of collection of customs payments includes improving the filling of the registers of persons engaged in transactions with goods, the creation of joint databases for tax and customs authorities, the transfer of customs audit activities to the post duty stage (after release of goods in free circulation), strengthening cooperation of tax and customs audit units.

Key words: customs procedures, corruption risks, corruption crimes, corruption-related factors, anti-corruption policy, prevention measures.

Відповідальний за випуск
к.ю.н, доц. Оболенцев В.Ф.

Підписано до друку _____2018 р. Формат 60х90/16.
Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.
Ум. друк. аркушів. 0,7
Облік. вид. арк. 0,9
Тираж 100 прим. Зам. №159

Друкарня «Аладдин-Принт»
61023, м. Харків, вул. Сумська, 4 оф. 8
Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>
Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.